

فوری - حائز اہمیت

جناب آقای دکتر ماهیار، معاون محترم فناوری اطلاعات و شبکه ارتباطات بانک ملی
بانک ملی ایران - اداره کل نظام‌های پرداخت - اداره کل سازمان و روش‌ها
جناب آقای دکتر حسینی، معاون محترم حوزه فناوری اطلاعات بانک سپه
بانک سپه - اداره کل تشکیلات و روش‌ها - اداره کل خزانه‌داری و نظام‌های پرداخت
معاون محترم فناوری اطلاعات بانک تجارت
بانک تجارت - مدیریت امور سازمان - مدیریت فناوری اطلاعات
جناب آقای گودرزی، معاون محترم طرح و برنامه بانک صادرات
بانک صادرات - اداره کل خزانه‌داری
جناب آقای شیردل، مدیر محترم امور فناوری اطلاعات و ارتباطات بانک مسکن
بانک مسکن - مدیریت امور طرح و برنامه
جناب آقای لطفی‌آذر، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک ملت
بانک ملت - اداره کل سازمان و بهبود روش‌ها - اداره کل زیر ساخت و نرم‌افزار
جناب آقای مهندس غفوری، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک کشاورزی
بانک کشاورزی - اداره کل خزانه‌داری و مبادلات الکترونیک
جناب آقای اژدهاگوش، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک رفاه کارگران
جناب آقای مهندس پیشم‌چی، معاون محترم فناوری های نوین مالی و اطلاعاتی بانک پارسیان
بانک پارسیان - مدیریت خزانه‌داری
سرکار خانم میرحسینی، معاون محترم امور فناوری اطلاعات و ارتباطات بانک پاسارگاد
بانک پاسارگاد - مدیریت امور مالی و خزانه
جناب آقای صادقی، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک اقتصاد نوین
بانک اقتصادنوین - اداره پایاپای
جناب آقای اینالویی، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک ایران زمین
بانک ایران زمین - معاونت امور مالی و خزانه‌داری - مدیریت برنامه‌ریزی و سازمان
جناب آقای حق، مدیر کل محترم فناوری اطلاعات بانک ایران ونزوئلا
بانک مشترک ایران و ونزوئلا - اداره کل فناوری اطلاعات - مدیریت طرح و برنامه
جناب آقای مهندس بهمنی، معاون محترم فناوری اطلاعات پست بانک
پست‌بانک ایران - اداره کل خزانه‌داری و نظام‌های پرداخت
جناب آقای شیخ زاده، معاون محترم برنامه‌ریزی و فناوری اطلاعات بانک توسعه تعاون
بانک توسعه تعاون - اداره مبادلات و خزانه‌داری کل

سرکار خانم عدالت، مدیر محترم فناوری اطلاعات بانک توسعه صادرات
بانک توسعه صادرات - مدیریت امور مالی
جناب آقای دکتر نجاتی، معاون محترم توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی بانک خاورمیانه
بانک خاورمیانه - مدیریت مالی - مدیریت فناوری اطلاعات
سرکار خانم عزیزی، مدیر محترم فناوری اطلاعات بانک سامان
بانک سامان - مدیریت بهبود و پایاپای
جناب آقای اردستانی، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک سرمایه
بانک سرمایه - اداره خزانه و مبادلات
جناب آقای دکتر یوسفی‌نیا، معاون محترم برنامه‌ریزی و فناوری اطلاعات بانک صنعت و معدن
بانک صنعت و معدن - اداره خزانه‌داری
سرکار خانم شجاعی، سرپرست محترم امور فناوری اطلاعات بانک کارآفرین
بانک کارآفرین - مدیریت سازمان و روش‌ها
جناب آقای سانیانی، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک گردشگری
بانک گردشگری - اداره نظام‌های پرداخت
جناب آقای نراقیان، معاون محترم فناوری اطلاعات و شبکه ارتباطات بانک سینا
بانک سینا - مدیریت فناوری اطلاعات
جناب آقای عطاران، معاون محترم برنامه ریزی و فناوری اطلاعات بانک شهر
بانک شهر - اداره مدیریت نقدینگی و نظام‌های پرداخت
جناب آقای بنائیان، معاون محترم بانکداری الکترونیک بانک آینده
سرکار خانم دکتر مومن واقفی، معاون محترم فناوری اطلاعات و بانکداری الکترونیک بانک دی
بانک دی - معاونت مالی - اداره خزانه‌داری و اوراق بهادار - معاونت طرح و توسعه
جناب آقای ارغند، معاون محترم فناوری اطلاعات موسسه اعتباری توسعه
موسسه اعتباری توسعه - اداره کل خزانه‌داری و مبادلات بانکی
جناب آقای بکاء، معاون محترم فناوری اطلاعات موسسه اعتباری ملل
موسسه اعتباری ملل - مدیریت خزانه‌داری کل و مبادلات
جناب آقای ناصر شکوهی بیدهندی، معاون محترم فناوری اطلاعات و ارتباطات موسسه اعتباری نور
موسسه اعتباری نور - اداره کل خزانه‌داری و مبادلات
جناب آقای مهندس مصطفوی، مدیر محترم اجرایی فناوری اطلاعات بانک قرض الحسنه رسالت
بانک قرض‌الحسنه رسالت - مدیریت خزانه‌داری و مبادلات
جناب آقای توسلی، معاون محترم فناوری اطلاعات بانک قرض الحسنه مهر ایران
بانک قرض‌الحسنه مهر ایران - اداره سازمان و برنامه‌ریزی

بیا سلام و احترام،

پیرو بخشنامه شماره ۹۹/۳۲۲۹۷۴ مورخ ۹۹/۱۰/۱۷ در خصوص برنامه زمان‌بندی پروژه‌های مرتبط با اجرای قانون اصلاح قانون صدور چک شامل نسخه دوم صیاد، صیاد (پیچک) و چکاوک ۴ با نظر داشت بهترین زمان اجرا و سررسید مهلت زمانی، و باتوجه به ایجاد دسترسی به نسخه ۴.۱.۹ سامانه چکاوک در محیط‌های آزمون و عملیات سامانه چکاوک پس از اجرایی شدن بخشنامه شماره ۰۰/۲۴۲۴۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۳، به پیوست مجموعه‌ای از پرسش و پاسخ‌های حوزه کسب و کاری سامانه مذکور که طی جلسات و مکاتبات مختلف از شبکه بانکی دریافت گردیده است، با هدف ارائه به همکاران مرتبط در صف و ستاد بانک‌های عضو سامانه ارسال می‌گردد.

همچنین باتوجه به تغییرات کدهای خطا در سامانه صیاد(پیچک) و متعاقب پیاده‌سازی چک‌های تضمین‌شده و موردی در نسخه ۱.۵۱ سامانه مذکور، به پیوست مستند فنی نسخه ۴.۱.۹ سامانه چکاوک، جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد. با توجه به موارد پیش‌گفت، خواهشمند است ضمن تاکید مجدد بر مهلت زمانی اتصال بانک‌های عضو به سامانه چکاوک نسخه ۴، دستور فرمائید با هدف تمهید اقدامات لازم در اسرع وقت، مراتب به نحو مناسب به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ گردد. (۵۶۱۸۴۹۹)۱.د

اداره نظام‌های پرداخت

داود محمدیگی آمنه نادعلی زاده

٢٦٣١-٢

٢٩١٩

[Signature]

رونوشت:

□ معاون محترم فناوری‌های نوین - جهت استحضار.

□ مدیر محترم اداره معاملات ریالی - بازگشت به مکاتبات منتهی به نامه شماره ۰۱/۲۰۸۱۷ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۳۰ جهت استحضار.

□ مدیر محترم ادارہ اطلاعات بانکے، - جہت استحضار۔

□ شرکت مدیریت امن الکترونیک، کاشف - جناب آقای کاظم نیا؛ جهت استحضار.

شرکت خدمات انفورماتیک - جناب آقای دانشور؛ مدیر محترم پروژه‌های بانک مرکزی، جهت اطلاع و اقدام مقتضی.

¹ Frequently Asked Questions(FAQ)

سامانه چکاوک به عنوان زیر ساخت مبادله تصاویر چک در حال حاضر توسط بانک‌های عضو مورد استفاده قرار گرفته و مستندات فنی پیاده‌سازی نسخه چهارم آن با هدف تکمیل فرآیندهای مورد نیاز و هم‌چنین به عنوان بخشی از طرح تحول چک، از مهرماه ۱۳۹۹ در اختیار شبکه بانکی قرار گرفته است. در این راستا، پرسش‌ها و پاسخ‌های متداول همکاران شبکه بانکی در خصوص پیاده‌سازی نسخه ۴ این سامانه به شرح ذیل جهت بهره‌برداری ارائه می‌گردد (لازم به ذکر است پاسخ‌های این مستند منطبق با مستند فنی نسخه ۴,۱,۹ سامانه می‌باشد):

۱. در قانون اصلاح قانون صدور چک، ۱۱ دلیل به عنوان دلایل برگشت چک مدنظر قرار گرفته است در حالی که در مستند فنی سامانه چکاوک ۱۳ دلیل قید گردیده (کدهای ۴۵۱ و ۴۵۲ افزوده شده است). دلیل این تفاوت تعدادی را بیان نمایید.

پاسخ: با توجه به اینکه استفاده از کدهای برگشت در سامانه چکاوک با هدف پیاده‌سازی تفاسیر شناسایی شده مورد استفاده قرار گرفته است، لزومی به ایجاد محدودیت در تعداد دلایل برگشت چک نمی‌باشد. شایان ذکر است که ۴۵۱ با عنوان «مندرجات چک ناخواناست» توسط قانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی درخواست شده است و وفق استعلام اخذ شده از بخش حقوقی بانک مرکزی، استفاده از کد مزبور موجه اعلام گردیده است. همچنین کد ۴۵۲ با عنوان «مغایرت با اطلاعات ثبت شده در سامانه پیچک» با هدف ایجاد امکان بهره‌برداری از سامانه صیاد (پیچک) در پیاده‌سازی قانون اصلاح قانون صدور چک و کنترل اطلاعات ارسال و ثبت شده چک در سامانه‌های چکاوک و صیاد (پیچک) توسط بانک عهده ارائه گردیده است.

۲. با توجه به اینکه دو کد خطای جدید ۴۵۱ و ۴۵۲ جهت برگشت چک با صدور گواهی عدم پرداخت در نسخه (۴) سامانه چکاوک افزوده گردیده است، کد خطایی که می‌بایست جهت برگشت چک با دلایل مذکور به سامانه چک‌های برگشتی (سماچک) اعلام گردد، چیست؟

پاسخ: در صورت بروز شرایط برگشت چک با کدهای ۴۵۱ و ۴۵۲ در سامانه چکاوک، حسب استعلام از اداره اطلاعات بانکی بانک مرکزی، کد خطای برگشت ۰۸ سامانه سماچک با شرح «مندرجات چک مخدوش است» مورد استفاده توسط بانک‌های تعیین وضعیت کننده (عهده) قرار خواهد گرفت.

۳. در قسمت «كدخطای عودتی چكهای عادی و تضمینی» در مستند نسخه ۴ سامانه چكاوك، برای «عدم تطبیق مشخصات ذینفع چك با اطلاعات مندرج بر روی متن چك تضمینی» كد خطا در نظر گرفته نشده است كه این موضوع باعث رفتار دوگانه بانكها و بلاكلیفی آنها در تعیین وضعیت چك می گردد و چنانچه بانك قصد عودت چك را داشته باشد، می بایست با انتخاب دلیل نادرست و غیرمرتبط اقدام به عودت نماید.

پاسخ: در چكهای جدید صیادی، با توجه به اینکه در سامانه چكاوك، اطلاعات ثبت شده چك توسط بانك واگذارنده، با اطلاعات ثبت شده چك در زمان صدور آن، از سامانه صیاد (پیچك) استعلام می گردد، در صورتی كه مغایرتی در اطلاعات ار سالی واگذارنده و سامانه مزبور به هنگام واگذاری چك مذکور توسط بانك واگذارنده در سامانه چكاوك، وجود داشته باشد، عملیات با خطای تاییدیه مرتبط تولید شده توسط سامانه صیاد (پیچك) كه در پیوست ۱۱ مستند فنی سامانه چكاوك (۴) شرح داده شده است، مواجه شده و قبل از هرگونه پردازش آتی، درخواست واگذاری مردود می شود. شایان ذكر است در نسخه ۴، نوع چكهای تضمینی از نوع عادی تمیز داده شده اند كه عودت موارد مذکور نیز به صورت مجزا قابل شناسایی خواهد بود. همچنین در نسخه جاری سامانه به دلیل محدودیت موجود در كدهای خطا، «كد ۲۵۵: شناسه صیاد ارسال شده معتبر نمی باشد» توسط بانك واگذارنده در شرایط ذكرشده، دریافت خواهد گردید.

لازم به ذكر است پیش از این نحوه عودت چكهای تضمینی كه مشخصات ذینفع ثبت شده در برگه چك با رشته اطلاعاتی متناظر آنها در پیام واگذاری مطابقت ندارد، در بخشنامه شماره ۰۰/۱۵۸۴۲۵/ مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۸ اداره نظامهای پرداخت با استفاده از كد عودت ۴۱۵ با شرح "عدم تطبیق مشخصات ذینفع چك در رشته اطلاعاتی با تصویر چك" تبیین گردیده است.

۴. با عنایت به تصریح قانون در درج برخط كد رهگیری برای چكهای برگشتی، با توجه به اینکه در سامانه چكاوك تا پایان مهلت تعیین وضعیت چك امکان تغییر وضعیت چندباره آن وجود دارد، نحوه عمل آن در سامانه مذکور به چه صورت خواهد بود؟

همچنین با توجه به اینکه كد رهگیری سامانه چكهای برگشتی بایستی در پاسخ ار سالی به سوئیچ سامانه چكاوك درج گردد (بخش ۶-۷، صفحه ۳۷)، به دلیل فراخوانی وب سرویس مربوطه علاوه بر طولانی نمودن پروسه تعیین تكلیف چك، ممكن است به علت در دسترس نبودن وب سرویس مربوطه، امکان ادامه عملیات وجود نداشته باشد. در این صورت تكلیف چك برگشتی چه می شود؟ همچنین اصلاح و حذف گواهینامه چگونه خواهد بود؟ خاطر نشان می سازد در برخی مواقع بانكهای عهده تا قبل از اتمام زمان cut off، وضعیت چك را بنا به دلایلی (از قبیل اشتباه در برگشت زدن) تغییر می دهند. تكلیف این قبیل چكها به چه صورت می باشد؟

پاسخ: درج کد رهگیری چک برگشتی در سامانه چکاوک اجباری بوده و نحوه تعامل با سامانه سماچک در حالت‌های مختلف استعلامی، طبق بخشنامه شماره ۹۹/۳۵۴۸۴۲ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۶ به بانک‌ها ابلاغ گردیده است. در خصوص تغییر وضعیت چک برگشتی به وصول شده (یا عودتی) در طی روز کاری چکاوک، لازم است بانک‌های عهده جهت ثبت برگشت چک در سامانه سماچک و دریافت کد رهگیری، ابتدا از قطعی شدن برگشتی بودن آن مطمئن شده و سپس نسبت به تعیین وضعیت آن اقدام نمایند. در صورتی که چک برگشتی در طی روز کاری چکاوک تغییر وضعیت دهد، صرفاً ستاد بانک عهده (کاربر ارشد سامانه) از طریق منوی ایجاد شده در درگاه خدمات الکترونیک بانک مرکزی قادر به حذف رکورد برگشتی از سامانه سماچک خواهد بود. پس از حذف رکورد مذکور، تغییر وضعیت چک از برگشتی به وصولی (یا عودتی) کمافی‌السابق در سامانه چکاوک امکان‌پذیر می‌باشد. در خصوص ارائه راهکار جایگزین در مواقعی که دسترسی به سرویس ثبت چک برگشتی مهیا نباشد، اداره اطلاعات بانکی بانک مرکزی راهکار مورد نظر بانک‌ها را متعاقباً اعلام خواهد نمود.

۵. با توجه به الزام اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی مبنی بر ثبت ۷ رقم به عنوان شاخص شعبه، نحوه استفاده از کد ستاد بانک‌ها (۹۹۹۹۹) در سامانه چکاوک به چه صورت خواهد بود؟

پاسخ: با توجه به اتصال سامانه چکاوک به سامانه اطلاعات مجوزها (سام)، استفاده از شاخص ۷ رقمی در سامانه چکاوک تمهید شده و در دوران گذار نیز مطابق بخشنامه شماره ۰۰/۳۳۷۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۷ با ایجاد نگاشت کد شعب قدیمی و شاخص ۷ رقمی، بانک‌ها ملزم به استفاده و ثبت کد شعبه ۷ رقمی به هنگام واگذاری چک در سامانه چکاوک خواهند بود. (لازم به ذکر است شاخص ۷ رقمی معادل کد شعبه قدیمی ۹۹۹۹۹ نیز با اضافه شدن کد بانک به ابتدای آن قابل تولید است. به طور مثال برای بانک خاورمیانه با کد ۷۸، شاخص ۷ رقمی واحد ستادی برابر ۷۸۹۹۹۹۹ خواهد بود.) در ادامه جدول تبدیل وضعیت شعب در سامانه سام به سامانه چکاوک آمده است:

وضعیت در سام	تبدیل به سامانه چکاوک	Status
فاقد مجوز	غیر فعال	DEACTIVATE
دارای مجوز	فعال	ACTIVATE
ادغام شده	فعال	ACTIVATE
تعطیل شده	غیر فعال	DEACTIVATE
تقلیل فعالیت به باجه	غیر فعال	DEACTIVATE

خاطر نشان می‌سازد، اجباری شدن استفاده از کد ۷ رقمی شعب باتوجه به فرصت ایجاد شده برای بانک‌ها جهت پیاده‌سازی، در نسخه جاری ابلاغ خواهد گردید.

۶. نحوه برقراری ارتباط بین دو سامانه چکاوک و صیاد(پیچک) به چه نحو خواهد بود؟

پاسخ: با توجه به اینکه در نسخه ۴ سامانه چکاوک، اطلاعات ثبت شده چک‌های مشمول «قانون اصلاح قانون صدور چک» توسط بانک واگذارنده، با اطلاعات ثبت شده چک در زمان صدور آن، از سامانه صیاد(پیچک) استعلام می‌گردد، در صورتی که مغایرتی در اطلاعات ارسالی واگذارنده و ثبت شده در سامانه مزبور به هنگام واگذاری در سامانه چکاوک، وجود داشته باشد، درخواست واگذاری با کدهای مربوطه مردود خواهد شد. شایان ذکر است کدهای خطای سامانه‌های صیاد(پیچک) و ایمن به طور مستقیم مطابق جداول پیوست‌های ۱۱ و ۱۲ مستند فنی رابط کاربری سامانه چکاوک نسخه ۴، به بانک واگذارنده در فرایند رد پیام واگذاری اعلام خواهد شد. بدیهی است چنانچه کدهای خطای دو سامانه مذکور تغییر نماید، ملاک بروزرسانی، مستندات فنی خود آن سامانه‌ها خواهد بود.

۷. در خصوص روال تبادل چک‌های کارگزاری، چه زمانی(بعد از cutoff عهده یا بلافاصله بعد از وصول چک توسط بانک عهده) وجه وصولی چک مذکور به ذینفع پرداخت خواهد شد؟ آیا پس از اعلام وصولی، امکان تغییر پاسخ یا لغو درخواست از سوی بانک مرکزی وجود دارد؟

پاسخ: درخصوص چک‌های کارگزاری نیز همانند چک‌های عادی و رمزدار، پس از اتمام زمان‌های عملیاتی توسط بانک مرکزی، فایل‌های تسویه شامل STMT، MNP و BNP تولید می‌گردد و در مسیر FTP بانک‌ها قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است مطابق بخش ۶-۵ مستند در صفحه ۳۱ (اصلاح پیام تعیین وضعیت در چک‌های کارگزاری)، امکان اصلاح پیام تعیین وضعیت در چک‌های کارگزاری همانند چک‌های عادی می‌باشد و در نتیجه امکان تغییر وضعیت از وصولی به عودت وجود خواهد داشت.

۸. با توجه به اینکه در مستند مذکور برخی اقلام اطلاعاتی جدید بایستی در واگذاری چک ارسال شود، تکلیف اسناد واگذاری به تاریخ آینده که مطابق با مستند ۳ چکاوک واگذاری شده اند، چیست؟

پاسخ: به لحاظ مفهومی واگذاری اسناد به تاریخ آینده در سامانه چکاوک موضوعیت ندارد و بانک‌ها چک‌هایی که قبلاً از مشتری دریافت کرده‌اند را در موعد سررسید از طریق ایستگاه کاری خود در سامانه مذکور واگذار می‌نمایند. با توجه به استعلام سامانه چکاوک از صیاد(پیچک) در زمان واگذاری چک، در صورتی که تاریخ صدور چک قبل از اجرایی شدن قانون «اصلاح قانون صدور چک» باشد، مراحل پذیرش و پردازش آن در سامانه انجام

می‌پذیرد، در غیر این صورت عملیات واگذاری با کد خطای مربوطه مردود می‌گردد. به بیان دیگر، چک‌هایی که دسته چک آن‌ها پس از ۱۴۰۰ صادر شده است، میبایست با شرایط مطابق با نسخه ۴ و انطباق با سامانه صیاد(پیچک) در سامانه چكاوك واگذار شوند.

۹. با توجه به ارتباط نسخه ۴ چكاوك با سامانه صیاد(پیچک)، تکلیف اسناد واگذاری به تاریخ آینده که در پیچک ثبت نشده اند، چیست؟

پاسخ: از زمان اجرایی شدن قانون «اصلاح قانون صدور چک»، صحت سنجی ثبت چک در سامانه صیاد(پیچک) به هنگام واگذاری در سامانه چكاوك صرفاً برای چک‌های طرح جدید که مشمول این قانون گردیده‌اند اجرا گردیده و چک‌های صیادی که تاریخ صدور دسته چک آن‌ها ماقبل تاریخ مذکور^۱ می‌باشد نیازی به ثبت و تایید در سامانه صیاد(پیچک) ندارند. طبیعتاً صحت‌سنجی در خصوص چک‌های اخیرالذکر مطابق روند گذشته سامانه چكاوك در نسخه ۳ صورت خواهد گرفت. به بیان دیگر ملاک سامانه صیاد(پیچک) جهت مقایسه و صحت‌سنجی اقلام اطلاعاتی ثبت شده در فرایند صدور چک و اقلام اطلاعاتی وارد شده توسط بانک واگذارنده در سامانه چكاوك به هنگام واگذاری چک، تاریخ صدور دسته‌چک در سامانه صیاد می‌باشد و در صورتی که چک از نوع جدید باشد، کنترل‌های مربوطه در خصوص آن صورت خواهد گرفت.

۱۰. در بخش ۷-۲-۳، صفحه ۲۸، بند اول از مستند فنی نسخه ۴ سامانه چكاوك، به صراحت اشاره‌ای در خصوص اعلام چک تضمینی از سامانه صیاد(پیچک) نشده است. شایان ذکر است در مستند سامانه صیاد(پیچک) نیز سرویسی مخصوص کشیدن چک تضمینی تعبیه نشده است. (به دلیل عدم حضور ذینفع در شعبه بانک و نیاز به تایید اطلاعات و دریافت چک توسط ایشان، نمی‌توان از روال‌های کشیدن چک عادی برای چک تضمینی استفاده نمود). چه راهکاری برای این موضوع اندیشیده شده است؟

پاسخ: مستندات مربوط به نحوه صدور و ثبت چک‌های تضمینی و موردی با استفاده از سامانه صیاد(پیچک)، در بخشنامه‌ار سالی شماره ۰۰/۲۷۸۹۴۴ مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۲۴ برای بانک‌های عامل ار سال شده است. پاسخ به سوالات مرتبط با سامانه صیاد(پیچک) نیز پیش از این طی نامه شماره ۹۹/۲۸۹۵۹۹ مورخ ۹۹/۰۹/۱۱ به شبکه بانکی ابلاغ گردیده است. مطابق مستندات، نوع (type) چک تضمینی در کلیه سامانه‌های مرتبط(صیاد، پیچک، چکاد و چكاوك) پیاده‌سازی شده و در چكاوك کانالی مجزا جهت واگذاری و تعیین وضعیت آن دیده شده است. همچنین با توجه به تبیین فرآیندهای اجرایی مرتبط با چک تضمینی در سامانه‌های مذکور، باتوجه به بخشنامه شماره ۰۱/۱۴۳۳۵ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۲۳ از روز پنجشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۱ صدور چک‌های تضمینی جدید

^۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۰۷

منحصراً از طريق سامانه صياد و ثبت آن در سامانه صياد(پيچك) صورت گرفته و در نسخه جاري سامانه چكاوك نيز مستلزم انجام عمليات ثبت صدور و قفل كردن آن در سامانه صياد(پيچك) خواهد بود. بديهيست از تاريخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۷ ارسال شناسه ثابت چك‌هاي تضميني در سامانه چكاوك ملغي مي‌گردد.

۱۱. در بخش ۷-۷، صفحه ۳۸ از مستند فني نسخه ۴ سامانه چكاوك، در حال حاضر امكان درج يك صاحب حساب و چندين صاحب امضاء (صرفاً حقيقي) در سامانه وجود دارد. لذا مفهوم بند مزبور مشخص نيست. شايد ذكر است در مستند يادشده اشاره اي به رفع مشكل حساب هاي حقيقي اشتراكي (كنسرسیوم) و امكان ارسال دو امضاء كننده حقيقي (مهر) نشده است.

پاسخ: امكان درج چند صاحب حساب و چند امضاءدار در گواهي عدم پرداخت در نسخه ۴ سامانه چكاوك فراهم گرديده است. در خصوص موضوع حساب‌هاي حقيقي اشتراكي (كنسرسیوم) با توجه به اينكه تا به حال شبكه بانكي موضوع مشابهي در اين راستا مطرح ننموده است و در جلسات مشترك با بانك‌هاي عامل نيز اشاره‌اي به اين موضوع نگرديده است، در صورت ارسال مستندات تكميلي، قابل بحث و بررسي جهت ارائه راهكار در جلسات كارگروه تخصصي صياد(پيچك) مي‌باشد.

۱۲. بخش ۸-۷، صفحه ۳۸: عنوان اين بخش "اضافه شدن كد شهاب در اطلاعات دينفع و عهده چك" مي‌باشد، ولي در توضيحات اين بخش اشاره اي به كد شهاب عهده نشده است. اگر در واگذاري نياز به اين اطلاعات باشد، بايستي نحوه استخراج كد شهاب عهده در بانك واگذارنده نيز اعلام شود.

پاسخ: اين موضوع در نسخه ۴، ۱، ۹ باتوجه به عدم دسترسي بانك واگذارنده به كد شهاب مشتري عهده اصلاح گرديده و در حال حاضر ارسال كد شهاب براي شخص عهده چك اختياري مي‌باشد. از اين رو در بند مذكور، در زمان واگذاري چك، صرفاً ارسال كد شهاب دينفع مدنظر مي‌باشد. جزئيات ديگر نحوه ارسال انواع كد شهاب در مستند افزوده گرديده است.

۱۳. بخش ۱۳-۷، صفحه ۳۹: در بازگشايي مجدد بايستي زمان خاتمه سيكل جديد نيز اعلام شود، تا خللي در عملکرد سامانه مخصوصاً در بخش عهده بوجود نيايد؟

كلييه زمان‌هاي عملياتي سيستم از جمله پايان سيكل‌ها، مطابق جدول ۲ (پيام‌هاي سيستمي) مستند فني رابط کاربري چكاوك نسخه ۴، براي كلييه اعضا ارسال مي‌گردد. با توجه به اينكه قابليت مذكور هنوز فعالسازي نشده است، موضوع درخواستي در زمان فعالسازي آن در نظر گرفته خواهد شد.

۱۴. بخش ۷-۱۹، صفحه ۳۳: المان "بابت" اشاره شده در این بخش چیست و با چه مقادیری بایستی مقاداردهی شود؟

پاسخ: المان بابت مشخص کننده دلیل صدور و پرداخت چک می باشد و نوع ارسالی آن در جدول پیوست ۲ مستند (جدول توضیح المان های سند پیام) شرح داده شده است. ارسال این مقدار در نسخه ۴,۱,۹ اختیاری بوده و اقلام استاندارد جدول بابت به شرح ذیل می باشد که پیش از این نحوه پیاده سازی آن در زمان ثبت چک در سامانه صیاد (پیچک) اطلاع رسانی و توسط بانک ها اجرایی گردیده است:

ردیف	کد	شرح	پارامترها	مثال
۱	POSA	واریز حقوق	متن آزاد فارسی	
۲	IOSP	امور بیمه خدمات	متن آزاد فارسی	
۳	HIPA	امور درمانی	متن آزاد فارسی	
۴	ISAP	امور سرمایه گذاری و بورس	متن آزاد فارسی	خرید سهام
۵	FXAP	امور ارزی در چارچوب ضوابط و مقررات	متن آزاد فارسی	
۶	DRPA	پرداخت قرض و تادیه دیون (قرض الحسنه، بدهی)	متن آزاد فارسی	
۷	RTAP	امور بازنشستگی	متن آزاد فارسی	
۸	MPTP	معاملات اموال منقول	متن آزاد فارسی	خرید خودرو
۹	IMPT	معاملات اموال غیرمنقول	متن آزاد فارسی	خرید ملک
۱۰	LMAP	مدیریت نقدینگی	متن آزاد فارسی	
۱۱	CDAP	عوارض گمرکی	متن آزاد فارسی	
۱۲	TCAP	تسویه مالیاتی	متن آزاد فارسی	
۱۳	GEAC	سایر خدمات دولتی	متن آزاد فارسی	
۱۴	LRPA	تسهیلات و تعهدات	متن آزاد فارسی	
۱۵	CCPA	تودیع وثیقه	متن آزاد فارسی	وثیقه های نقدی
۱۶	GPAC	هزینه عمومی و امور روزمره	متن آزاد فارسی	پرداخت قبوض
۱۷	CPAC	کمک های خیریه	متن آزاد فارسی	
۱۸	GPPC	خرید کالا	متن آزاد فارسی	
۱۹	SPAC	خرید خدمات	متن آزاد فارسی	

۱۵. در صورتی که اطلاعات مندرج در متن چک با اطلاعات ثبت شده در سامانه صیاد (پیچک) چک مغایر باشد، اقدام بانک عهده چیست؟

پاسخ: چنانچه اطلاعات سامانه ای چک، مغایر با اطلاعات مندرج در نسخه کاغذی توسط صادرکننده درج شده باشد، (مسئولیت های ناشی از مغایرت مذکور نیز متوجه شخص صادرکننده خواهد شد) ضمن نظر داشت

مسئولیت بانک واگذارنده در ارسال چک با اطلاعات دارای مغایرت (به دلیل ارسال اطلاعات مطابق با سامانه پیچک ولی مغایر با متن چک در سامانه چکاوک)، مطابق بند دوم نامه شماره ۰۰/۳۲۷۳۹ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۷ اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی، بانک عهده باید مستنداً به ماده (۳) قانون صدور چک (به علت اختلاف مندرجات چک)، تا تعیین تکلیف موضوع و رفع مغایرت موجود، از پرداخت وجه چک خودداری و در ادامه حسب درخواست دارنده و به استناد ماده (۴) اصلاحی قانون صدور چک، نسبت به برگشت چک (کد برگشت ۴۵۲ به شرح "مغایرت با اطلاعات ثبت شده در سامانه پیچک") و صدور گواهی نامه عدم پرداخت، اقدام نماید.

مشروح بند مذکور بدین شرح می‌باشد: "حسب تصریح ماده (۳) قانون صدور چک، که کماکان لازم‌الاجرا و ملاک عمل بانک‌ها می‌باشد، موضوع **"عللی از قبیل ... اختلاف در مندرجات چک و امثال آن"**، از جمله مواردی است که در هر حال، بانک باید از پرداخت وجه چک خودداری نماید؛ به عبارت دیگر، بانک مکلف گردیده به صرف مواجهه با چکی که مندرجات آن (به عنوان مثال، مندرجات سامانه‌ای و کاغذی آن) دارای مغایرت و اختلاف است، از پرداخت مبلغ مندرج در چک، خودداری نماید. ضمن اینکه، بررسی احکام مندرج در قانون صدور چک (از جمله، ماده ۵ اصلاحی، بند "الف" تبصره ۳ ماده ۵ مکرر و ماده ۱۷ این قانون)، حاکی از تداوم اعتبار نسخه کاغذی چک می‌باشد.

بنابراین، همانطور که طی بند چهارم نامه شماره ۹۹/۳۶۶۸۵۶ مورخ ۹۸/۱۰/۲۳ اعلام گردید، چنانچه اطلاعات سامانه‌ای چک، مغایر با اطلاعات مندرج در نسخه کاغذی توسط صادرکننده درج شده باشد، (مسئولیت‌های ناشی از مغایرت مذکور نیز متوجه شخص صادرکننده خواهد شد) بانک باید مستنداً به ماده (۳) قانون صدور چک (به علت اختلاف در مندرجات چک)، تا تعیین تکلیف موضوع و رفع مغایرت موجود، از پرداخت وجه چک، خودداری و در ادامه، حسب درخواست دارنده و به استناد ماده (۴) اصلاحی قانون صدور چک، نسبت به صدور گواهی نامه عدم پرداخت، اقدام نماید. از سوی دیگر **عدم صدور گواهی عدم پرداخت (در صورت درخواست دارنده) به منزله سلب حق قانونی دارنده چک بوده و بدیهی است سلب حق مستلزم وجود نص قانونی است که در موضوع مطروحه چنین مستند قانونی وجود ندارد.**"

۱۶. باتوجه به بخشنامه شماره ۰۰/۷۵۳۴۶ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۲ در خصوص عودت چک‌هایی که نام ذینفع در متن آن‌ها درج نشده است، با عنایت به اینکه در چک‌های جدید صادره بعد از ۱۴۰۰، مشخصات ذینفع چک در سامانه صیاد (پیچک) ثبت و تایید گردیده است، مشخصه مذکور از طریق سامانه مذکور کاملاً قابل شناسایی می‌باشد. از این رو، آیا امکان وصول چک‌های مذکور با توجه به ثبت سیستمی انجام پذیرفته توسط بانک عهده وجود دارد؟

پاسخ: مطابق پاسخ استعلام بررسی شده توسط اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی طی نامه شماره ۰۰/۳۷۸۳۰۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۵، به موجب ماده (۳۱۲) قانون تجارت، "چک ممکن است در وجه حامل یا شخص معین یا به حواله کرد باشد. ... با توجه به مفاد ماده مذکور، تعیین و درج نام دارنده معین (یا به

حواله كرد او) و يا ذكر عنوان "در وجه حامل" (برای چك‌های عادی تابع قانون زمان صدور) از مندرجات اصلی و الزامی چك تلقی می‌گردد. لذا در صورتی که اساساً هیچ‌یک از عناوین یادشده جهت تعیین دارنده، بر روی نوشته، قید نگردیده باشد، عنوان "چك" بر نوشته مزبور اطلاق نگردیده و چك، صادر نشده محسوب می‌گردد. افزون بر آن وفق بند (۱) ماده (۴) دستورالعمل اجرایی ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چك، درج اطلاعات هویتی شخص حقیقی یا حقوقی که چك در وجه وی صادر و یا به وی منتقل می‌گردد، بر روی برگه چك و در سامانه صیاد الزامی می‌باشد. بنابراین، چنانچه مشخصات ذینفع در برگه چك درج نشده باشد، چك صادر شده تلقی نگردیده و بانك محال‌علیه، باید نسبت به "عودت" آن اقدام نماید.

۱۷. اگر چك دارای دلیل برگشت "كسر موجودی و" باشد اما شعبه واگذارنده به هنگام واگذاری عنوان نموده باشد که "چك برگشت داده نشود" (Regressive = NO_ACTION) باشد، فیلد Explanation در المان Correction چگونه مقداردهی می‌شود؟

پاسخ: در صورتی که در فرایند واگذاری چك، نوع اقدام از سوی بانك واگذارنده "چك برگشت داده نشود" انتخاب شده باشد (المان "Regressive" مقدار "NO_ACTION" را دارد باشد و گواهی عدم پرداخت در پیام تعیین وضعیت تولید نمی‌گردد) كد عودت ۴۲۶ مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این حالت چنانچه چك در شرایط برگشت باشد (حساب دارای كسر موجودی است، حساب مورد نظر فاقد موجودی است و ...)، بایستی با دلیل ۴۲۶ عودت داده شده و فیلد Explanation المان Correction، حاوی کدهای خطای برگشت مربوطه گردد. لازم به ذکر است مقداردهی این فیلد در شرایط ذکرشده اجباری بوده و مقادیر ارسالی در المان Correction نیز کنترل می‌گردد.

مصارف كد عودت ۴۲۶، به غیر از مورد فوق، چه موارد دیگری می‌تواند باشد؟

پاسخ: در شرایطی که شخص واگذارنده به دلایلی نیاز به عدم تعیین وضعیت چك واگذار شده در سمت بانك عهده را داشته باشد، با ارائه درخواست به بانك واگذارنده و متعاقب آن اعلام به بانك عهده، بانك عهده نسبت به تعیین وضعیت چك به صورت عودتی با كد مذکور می‌نماید.

۱۸. منظور از چك تضمینی بین‌بانکی در مستند چیست؟

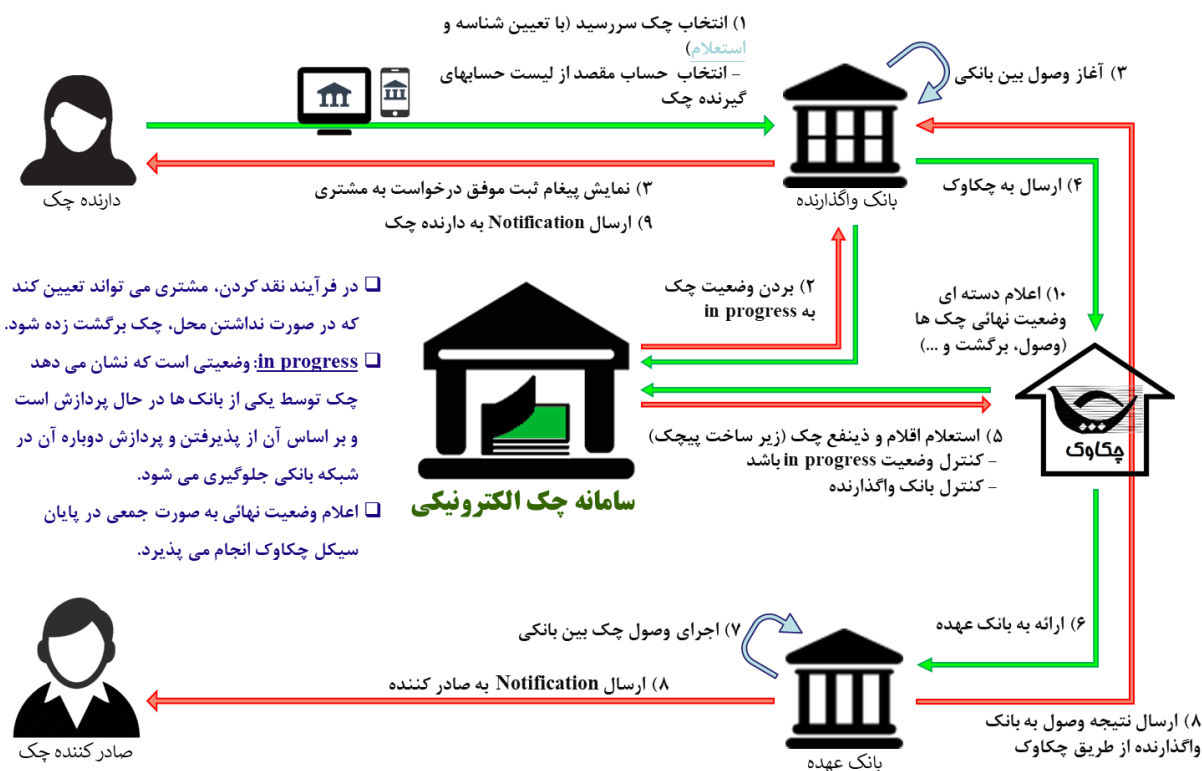
پاسخ: چك تضمینی همان چك بانکی و چك رمزار چك بین بانکی است. در چك تضمینی مبلغ چك در حساب مشتری مسدود می‌گردد و معادل آن یک چك بانکی در عهده بانك صادر کننده ایجاد و تحویل مشتری می‌گردد. در حال حاضر، روند پردازش و پرداخت چك تضمینی در سامانه چكاوك همانند چك عادی است با

این تفاوت که عهده آن بانک صادرکننده می باشد. (بدین مفهوم که پرداخت وجه چک توسط بانک صادرکننده تضمین شده و امکان برگشت خوردن آن وجود ندارد).

در چک رمزدار یا بین بانکی، مبلغ چک به حساب واسط بانک منتقل گشته و یک چک بین بانکی با مقصد بانک، شعبه و حساب مشخص در اختیار مشتری قرار می گیرد. پرداخت وجه این چک توسط شعبه و بانک مقصد به مشتری ذینفع چک که شماره حساب آن در متن چک ثبت شده است، صورت گرفته و سپس در سیکل تسویه چکاوک از بانک صادرکننده به بانک پرداخت کننده چک تسویه می شود.

۱۹. نحوه بررسی چک عهده با زیرنوع "الکترونیکی" در ایستگاه کاری بانک عهده به چه صورت است؟ با توجه به اینکه چک الکترونیک ماهیت فیزیکی ندارد، پروسه واگذاری آن چگونه است؟

پاسخ: در سامانه چکاوک، کلیه فرایندهای چک دیجیتال همانند کاغذی بوده و صرفاً در این حالت باتوجه به ماهیت داده پیام بودن چک دیجیتال، تصویر چک بین بانک واگذارنده و عهده رد و بدل نمی گردد. هنگام صدور چک، پس از طی فرایندهای ثبت چک در سامانه چکاد و به تبع آن سامانه صیاد(پیچک)، مشخصات آن در پروفایل شخص گیرنده قرار می گیرد. شخص ذینفع، در هر زمانی از درگاههای غیرحضوری بانک خود به پروفایل وی در سامانه چکاد دسترسی خواهد داشت و با وارد نمودن شناسه صیادی چکی که قصد واگذاری آن را دارد و طی نمودن فرایند احراز هویت، می تواند اقدام به واگذاری چک دیجیتال در سررسید مشخص شده در بانک خود نماید. بانک واگذارنده، باتوجه به درخواستی که از مشتری خود جهت واگذاری چک مذکور به صورت غیرحضوری دریافت نموده است، استعلامات لازم را از سامانه چکاد صورت داده و در زمان سررسید، عملیات واگذاری را در کانال چک دیجیتال در سامانه چکاوک صورت داده و چک را در وضعیت in progress مطابق نمودار ۱ قرار می دهد. ادامه این فرایند مشابه سایر انواع چک در سامانه چکاوک بوده (ارسال چک برای بانک عهده در صورت موفق بودن استعلام سامانه صیاد(پیچک)) و جهت دسترسی به توضیحات تکمیلی لازم است به مستندات سامانه چکاد مراجعه گردد.

نمودار ۱ - وصول چک الکترونیکی به صورت بین بانکی

۲۰. با توجه به اینکه چک کارگزاری در نسخه ۴ در کانالی مجزا تبادل می گردد، آیا تعیین وضعیت این نوع چک باید در همه بانکها دیده شود یا مربوط به بانکهای مشخصی می باشد؟

پاسخ: باتوجه به بخشنامه شماره ۹۹/۲۱۵۱۱۸ مورخ ۹۹/۰۷/۰۷ در خصوص ابلاغ مستندات پیاده سازی نسخه ۴ سامانه چکاوک، بانکهای کارگزار تعیین شده توسط اداره معاملات ریالی بانک مرکزی شامل بانک ملی، بانک سپه، پست بانک، بانک مسکن، بانک رفاه کارگران، بانک کشاورزی، بانک تجارت و بانک صادرات بوده و ضرورتی به پیاده سازی نسخه کارگزاری توسط سایر بانکها نمی باشد.

۲۱. با توجه به امکان ارسال چندین صاحب حساب یا صاحب امضاء، آیا کنترلی بین صاحبین حساب یا امضاء کنندگان ارسالی در سماچک و چکاوک، صورت می پذیرد؟

پاسخ: اطلاعات فرم گواهی عدم پرداخت با توجه به اعلام نیازمندیها توسط بانکها جهت تکمیل توسط بانک عهده و پیامرسانی مقتضی به بانک واگذارنده در سامانه چکاوک پیاده سازی گردیده است و کنترلی در جزئیات اطلاعات گواهی عدم پرداخت تکمیل شده توسط بانک عهده صورت نمی گیرد.

۲۲. در سپرده‌های مشترک (به طور مثال حقیقی مشترک) ذینفع یا عهده چک می‌تواند بیش از یک نفر باشد. باتوجه به اینکه اطلاعات تبادل شده این چک‌ها از دیرباز به صورت انفرادی (یعنی یکی از ذینفعان یا یکی از عهده‌ها) در چکاوک تبادل شده است، در چک‌های جدید، کنترل اینکه یک چک صادر شده با بیش از یک ذینفع، در حساب ذینفعان واگذار شده است، چگونه صورت می‌گیرد؟

پاسخ: در زمان واگذاری چک‌های جدید، بانک واگذارنده موظف به قفل نمودن چک در سامانه صیاد (پیچک) بوده و در صورت موفقیت، چک توسط ایستگاه کاری بانک واگذارنده در سامانه چکاوک واگذار می‌گردد. در ادامه فرایند واگذاری، کلیه اقلام اطلاعاتی مرتبط با ثبت چک در سامانه صیاد (پیچک) از طریق سوئیچ چکاوک با سامانه صیاد (پیچک) کنترل می‌گردد. در صورتی که مغایرتی در اقلام اطلاعاتی مذکور وجود نداشته باشد و نیز چک به درستی در سامانه صیاد (پیچک) ثبت و تایید گردیده باشد، واگذاری با موفقیت انجام شده و در غیر اینصورت با کد خطای مناسب سامانه صیاد (پیچک) مردود می‌گردد.

۲۳. در تعیین وضعیت چک‌های مشتریان فوت شده، وظیفه بانک عهده در چک‌های جدید باتوجه به عدم امکان انجام تراکنش برای این اشخاص در سامانه‌های ملی پرداخت، به چه صورت است؟

پاسخ: کنترل فوت شدگان در زمان واگذاری چک از طریق سامانه صیاد (پیچک) صورت گرفته و چک‌هایی که ذینفع آن‌ها فوت شده است، از آنجایی که مطابق بند ب نامه شماره ۰۰/۲۸۶۵۴۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۰۱ اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی^۲، فوت دارنده چک نباید مانع از انجام عملیات در سامانه صیاد گردد، قابل واگذاری و پردازش در سامانه چکاوک می‌باشند.

در خصوص فوت شدن عهده چک (ارائه چک به بانک پس از فوت عهده چک)، مطابق بند ج نامه پیش‌گفت، در صورتی که چک به تاریخی قبل از تاریخ فوت صادر شده باشد (تاریخ سررسید قبل از فوت عهده بوده است) بانک عهده موظف به تعیین وضعیت آن در سامانه چکاوک است. لکن در صورتی که چک به تاریخی بعد از فوت صاحب حساب یا عهده صادر شده باشد، بانک عهده موظف است همانگونه که به محض اطلاع از فوت مشتری دارنده حساب جاری، نسبت به انسداد حساب وی اقدام می‌نماید، در این شرایط نیز تا تعیین تکلیف موضوع و انجام اقدامات قانونی و قضایی لازم، از پرداخت وجه چک امتناع نماید.

^۲ که به پیوست ارسال گردیده است.

۲۴. در صورتی که چك تضمین شده، جهت واریز به حسابی غیر از حساب مندرج در متن چك، ولی به نام همان ذینفع قید شده در چك، به بانک عهده ارسال شود، پاسخ صحیح شعبه عهده، در تعیین وضعیت چك موصوف کدام گزینه است؟

پاسخ: باتوجه به استعلام صورت گرفته از اداره مطالعات و مقررات بانكى بانک مركزى و پاسخ مكتوب در بند اول نامه شماره ۰۰/۳۱۱۵۰۸ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۲، "پرداخت چك تضمین شده توسط بانک صرفاً در وجه و به شماره حساب گیرنده (ذینفع) که مشخصات وی روی چك تضمین شده درج گردیده است، امکان پذیر می باشد". همچنین لازم به یادآوری است که در زمان ثبت صدور چك در سامانه صیاد (پیچك)، شماره شبای حساب ذینفع چك دریافت گردیده و در زمان پردازش در سامانه چكاوك نیز با استعلام از سامانه صیاد (پیچك) کنترل می گردد. لذا در صورت واگذاری چك به شماره حسابی غیر از شماره حساب ثبت شده در متن چك و سامانه صیاد (پیچك)، فرایند واگذاری با كد خطای مناسب سامانه صیاد (پیچك) توسط سامانه چكاوك لغو می گردد.

۲۵. در صورتی که چك تضمین شده، در وجه دو نفر یا بیشتر صادر شده باشد، آیا شماره حساب موجود در رشته اطلاعاتی بانک واگذارنده، باید حتماً به نام تمامی نفرات باشد، یا صرفاً می تواند به نام یک نفر از افراد قید شده در متن چك باشد؟

پاسخ: باتوجه به پاسخ سوال قبلی، شماره حساب می بایست به نام تمامی نفرات ذینفع چك تضمین شده باشد.